

Hankkeen loppuraportti

1. Toteuttajan nimi

Lohjan Kylät ry

2. Hankkeen nimi ja hanketunnus

Lake Lohja –esiselvityshanke, Drno 2423/3570-2009, Hankkeen numero 7708

3. Yhteenvedo hankkeesta

Lake Lohja –esiselvityshankkeen tarkoituksena on kartoittaa Lohjan ja Karjalohjan alueen kylämatkailulliset tekijät, hankkia tietoa kylä- ja asukasyhdistyksiltä omien alueiden kylämatkailusta ja siihen liittyvistä tekijöistä mm. esiintyvistä harrastajataiteilijoista ja niiden kiinnostusta kehittää omia alueitaan luontoliikunnan sekä kylämatkailun osalta.

4. Raportti

4.1 Hankkeen tavoitteet

Lake Lohja - kylä sekä kylä- ja kulttuurimatkailun kehittäminen Lohjanjärven alueella - esiselvityshanke on varsinaisen kyläkehittämiseen kyläsuunnitelmien avulla ja kylämatkailun kehittämiseen tähtäävä Lake Lohja-hankkeen toteutettavuusselvitys. Kohderyhmä on Lohjanjärven vaikutusalueella matkailuyrittämistä harkitsevat, matkailuyrittäjille raaka-aineita ja palveluita tuottavat taloudet sekä harrastajataiteilijat, kyläyhdistykset ja kyläyhdistysten vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat. Hankkeen tavoitteena on selvittää, kartoittaa ja tarkentaa lähtökohdat varsinaiselle Lake Lohja-hankkeelle.

4.2 Toteutus

4.3 Toimenpiteet

Toimenpiteet: 1) selvitetään lohjalaisen matkailun edistämiseksi tehtyjen hankkeiden tulokset ja meneillään olevat hankkeet sekä niiden tavoitteet, 2) kartoitetaan kaikki pienetkin jollain tavoin matkailuun ja vapaa-ajan viettoon liittyvät yrittäjät ja hyödyntämätön potentiaali, 3) kartoitetaan kaikki harrastajataiteilijat ja heidän mielenkiintonsa osallistua Lohjanjärven alueen vapaa-ajan vieton mahdollisuuksien ja kylämatkailun kehittämiseen, 4) kartoitetaan edellä mainituista asioista ja kyläsuunnitelmien tekemisestä kiinnostuneet kyläyhdistykset ja niiden halukkuus lähteä mukaan yhteiseen kyläsuunnitelmahankkeeseen, 5) kartoitetaan valtakunnalliset kylämatkailun kehittämistä tekevät hankkeet, 6) tutkitaan, millainen pysyvä toimintamuoto ja organisaatio pitäisi luoda ylläpitämään jatkuvaa kylämatkailun kehittämistä alueella, 7) kartoitetaan tavoitteena olevan Lake Lohja-hankkeen ja mahdollisen kv-hankkeen rahoitusmahdollisuudet ja 8) Määritellään nykyisten ja potentiaalisten pienten matkailutoimijoiden ja kyläkehittämistä tekevien koulutustarpeet.

4.3.1 aikataulu

Koko hankkeen 1.5.2010–31.5.2011

4.3.2 resurssit

Hankkeelle palkattu yksi osa-aikainen hankevetäjä.

4.3.3 toteutuksen organisaatio

Lohjan Kylät ry

4.3.4 kustannukset ja rahoitus

Koko hankkeelle budjetoitu 31 740,-, josta EU+valtion osuus on 22852,80, kuntien osuus 5712,20 ja yksityinen rahallinen sekä vastikkeeton osuus 3174,-.

Toteutuneet kustannukset 35 595,51 euroa. Julkinen tuki 90% 25570,94 euroa (Eu+valtio 20456,75, kunnat 5114,19). Omarahoitus 2841,94, josta talkoiden osuus 465,-.

Raportoinnin kohteena olevan ajankohdan (1.3.-31.5.2011) rahoitus: kokonaisrahoitus 12783,32, EU + valtio 9203,99, kunnat 23001,00 sekä omarahoitus 1278,33.

4.3.5 raportointi ja seuranta

Hankkeesta raportoitu Lohjan kylien hallitusta säännöllisesti. Sekä hallinnoivan yhdistyksen omien sivujen yhteydessä sekä omassa blogissa kerrottu hankkeesta.

4.4 Yhteistyökumppanit

Alueen kylä- ja asukasyhdistykset, Länsi-Uudenmaan Musiikkiopisto, Lohjan Big Band, teatteri Trala, Lomalaidun ry, Lykes Länsi-Uudenmaan yrityskeskus, KOKO Länsi-Uusimaa, TTS Sammatti, Laurea AMK Hyvinkää, sekä Laurea AMK Lohja, Lohjan kaupungin matkailutoimisto, alueen kylämatkailuyrittäjiä, Kisakallio.

4.5 Tulokset ja vaikutukset

1) selvitetään lohjalaisen matkailun edistämiseksi tehtyjen hankkeiden tulokset ja meneillään olevat hankkeet sekä niiden tavoitteet:

Kartoitettu jo tehdyt ja juuri ilmestyneet matkailun raportit ja selvitykset koskien tätä aluetta.

Matkailuun liittyviä selvityksiä on alueella tehty vuosien mittaan jonkin verran. Mm. KOKO Länsi-Uusimaa on teettäyt Matkailun koordinointi-esiselvityksen 2009, AKO Länsi-Uusimaa on selvittäyt sekä matkailun tulo- ja työllisyysvaikutusten arvioinnin 2009 sekä Matkailupalveluiden kartoituksen vuonna 2010 ja Länsi-Uudenmaan matkailun alueellisen myynti- ja/tai markkinointiorganisaation muodostamisen edellytysten selvittäminen 2010.

Työtehoseura ry:n (TTS) Voittaja-hankkeet selvittivät ja loivat yhteistyötä alueen matkailu- ja muiden toimijoiden välille. Näistä tuloksista laajempi kooste hankkeella.

2) kartoitetaan kaikki pienetkin jollain tavoin matkailuun ja vapaa-ajan viettoon liittyvät yrittäjät ja hyödyntämätön potentiaali

Hankkeella on kerätty olemassa olevat listaukset matkailuyrittäjistä sekä kyläkyselyissä kyselty matkailubisnestä suunnittelevien yhteystietoja. Hankevetäjä ja muut alueen innokkaat kehittäjät ovat osallistuneet moniin infotilaisuuksiin ja seminaareihin. Verkostoa on luotu menestyksekkäästi.

3) kartoitetaan kaikki harrastajataiteilijat ja heidän mielenkiintonsa osallistua Lohjanjärven alueen vapaa-ajan vieton mahdollisuuksien ja kylämatkailun kehittämiseen

On löydetty runsas määrä eri alojen taiteilijoita, harrastajia sekä puoliammattilaisia. Taiteilijarekisteriin on kerätty tällä hetkellä useita kymmeniä yksittäisiä henkilöitä ja kymmeniä yhdistyksiä tai yhteenliittymiä. Aloja rekisterissä on mm. juontajat, oppaat (luonto-oppaat), muusikot, käsillätekijät, kuvataiteilijat, valo- ja videokuvaajat, näyttelijät, tanssijat, lausujat, kertojat, kirjoittajat.

Näihin tahoihin (taiteilijoihin) tullaan olemaan yhteydessä vasta mahdollisen jatkohankkeen toimesta, nyt tekijät vasta listattu.

4) kartoitetaan edellä mainituista asioista ja kyläsuunnitelmien tekemisestä kiinnostuneet kyläyhdistykset ja niiden halukkuus lähteä mukaan yhteiseen kyläsuunnitelmahankkeeseen

Hankkeen aikana on luotu yhteyksiä melkein kaikkiin Lohjan alueen kylä- ja asukasyhdistyksiin. Kylien tietojen perusteella on kartoitettu uudet, potentiaaliset kylämatkailuyrittäjät sekä kokemuspalveluja tuottavat tahot. Alueella ei kuitenkaan ole kovinkaan monia kylämatkailuun suuntautuvia yrityksiä tai muita tahoja. Joillakin kylillä on tapahtunut kyläyrittäjien yhdistymistä ja markkinointiakin on tehty (Immula-Paunin Riemua raitilla, työtä kylällä –tapahtuma).

Näillä käyntikerroilla on myös selvitetty kylä- ja asukasyhdistyksille mitä kyläsuunnittelu on. Lohjan ja Karjalohjan alueen noin 30 yhdistyksestä yli kymmenen yhdistystä on ilmoittanut halukkuutensa lähteä tekemään yhdessä kyläsuunnitelmia.

Kyläyhdistykset, jotka antaneet hankkeen kyselyhetkellä myöntävän päätöksensä kyläsuunnitteluun ryhtymisestä: Vienola-seura, Perttilä-seura, Immula-Paunin kyläyhdistys, Ojamo-seura, Moisio-seura, Karstu-Karkali –seura, Kirkniemi-Jönsböle-seura, Muijalan asukasyhdistys, Etelä-Karjalohjan, Pohjois- Karjalohja sekä Keski-Karjalohjan kyläyhdistyksen, Lohjan Saaristo –seura ja Lohjansaaren Kyläyhdistys.

On selvitetty uudenlaisen kyläsuunnitelman teon tilannetta, oltu yhteydessä Lohjan kaupungin virkailijoihin yhteistyön lisäämiseksi ja se onkin alkanut erittäin hedelmällisesti.

Lohjan kaupungin kehittämisspäällikkö Pekka Puistosalo on antanut hyväksynnän yhteistyön aloittamisesta verkkomallisen kyläkyselyn toteuttamisesta, tätä asiaa pitää vielä selvittää ja tarkentaa. Verkkomallinen kyläsuunnitelma on vielä suunnitteluasteella, mutta käytännössä kyläsuunnitelma olisi kaupungin intrassa josta kaupungin työntekijät voisivat, suunnitellessaan tulevaa eri osissa aluetta, käydä katsomassa helposti, mitä asukkaat ovat kertoneet kyläsuunnitelmassaan siitä alueesta. Tämä ei kuitenkaan poista perinteisen kyläsuunnitelman eli paperiversion tarvetta.

Länsi-Uudenmaan Kylät ry on yhdessä kolmen muun maakunnallisen kylien yhteenliittymä kanssa kehittämässä kyläsuunnitteluun uutta työkalua, jota mahdollisesti voitaisiin pilotoida joko nykyLohjalla tai uudessa laajentuneessa Lohjan kaupungissa. Saatavilla olisi apua Länsi-Uudenmaan Kylät ry:ltä.

5) kartoitetaan valtakunnalliset kylämatkailun kehittämistä tekevät hankkeet

Tämän kaltaista työtä tekee Lomalaidun, jolla on vuodesta 2009 alkaen ollut Teemapohjaisen kylämatkailun kehittäminen –hanke, jonka kanssa on tehty yhteistyötä ja osallistuttu hankkeen järjestämiin erilaisiin kehittämistilaisuuksiin. Seminaareissa ja tapaamisissa on saatu malleja ja esimerkkejä muitten erilaisten alueiden kylämatkailun kehittymisestä. Esim. Vuonislahdella on erinomainen osuuskuntapohjainen matkailujärjestelmä, josta Lohjan aluekin voisi ottaa mallia. Tähän valtakunnalliseen hankkeeseen alueeltamme on hyväksytty toisella kierroksella (jolloin kylämäärää nostettiin aiemman 12 kylän sijaan 16:sta) uudeksi pilottikyläksi Lohjan Saaristo.

Velkuan maisemissa kylämatkailun kehittäjien koulutusta maastossa.

6) tutkitaan, millainen pysyvä toimintamuoto ja organisaatio pitäisi luoda ylläpitämänä jatkuvaa kylämatkailun kehittämistä alueella

Edellisessä kohdassa mainittu osuuskuntapohjainen malli pienessä mittakaavassa tai isompi useamman kunnan alueella toimiva organisaatio. Tämä riippuu tahtotilasta ja tarpeista. Alueelle on syntymässä Länsi-Uudenmaan Matkailu Oy.

7) kartoitetaan tavoitteena olevan Lake Lohja-hankkeen ja mahdollisen kv-hankkeen rahoitusmahdollisuudet

Selvitys kulttuurimatkailun kehittämiseen sopivista rahoitusohjelmista 1/2010 – julkaisusta löytyy runsaasti erilaisia rahoitusmuotoja, joista osa soveltuu tämän kaltaisillekin kehittämiskohteille, lyhyt listaus:

Central Baltic INTERREG IV A -ohjelma 2007-2013 (Keskisen Itämeren ohjelma)

2. Suomi-Viro- alaohjelma: Projektipartnerit Suomesta ja Virossa

<http://www.centralbaltic.eu/>

Toimintalinja 1: Turvallinen ja terveellinen ympäristö mm. fyysisen ympäristön, ml. kulttuuriympäristön parantaminen (kulttuuriperinteen säilyttäminen, historiallisten kohteiden suojele jne.).

Pohjoismaisen innovaatiokeskuksen tukijärjestelmä, Nordisk InnovationsCenter (NICe), PMN

Pohjoismainen kulttuurirahasto, PMN

Pohjoismaisen kulttuurirahaston tehtävänä on edistää Pohjoismaiden välistä sekä Pohjolassa että sen ulkopuolella tehtäväämonipuolista taide- ja kulttuuritoiminnan

yhteistyötä, jota harjoittavat sekä ammattilaiset että harrastelijat esimerkiksi kuvataide-, teatteri-, musiikki-, tanssi-, kirjallisuus- ja uusmediaprojekteissa.

Euroopan aluekehitysrahasto EAKR

Keskittyy työllisyyden parantamiseen, alueiden kilpailukyvyn kehittämiseen ja elinvoimaisuuden lisäämiseen. Tavoitteet kannustavat yrittäjyyteen, innovaatioiden ja verkostojen synnyttämiseen, oppimis- ja innovaatioympäristöjen kehittämiseen sekä alueiden saavutettavuuden parantamiseen.

Etelä-Suomen EAKR-ohjelma <http://www.etela-suomeneakr.fi/fi/eakr-ohjelma>

Etelä-Suomessa aluekehitysrahastosta rahoitetaan erityisesti haasteellisia ja ongelmallisia alueita. Ongelmia pyritään poistamaan lisäämällä alueiden houkuttelevuutta, edistämällä yrittäjyyttä ja luomalla työpaikkoja. Rahoitusta kohdennetaan myös ongelmallisten alueiden ulkopuolisille suurkaupunkialueille eli pääkaupunkiseudulle ja Turun seudulle.

Luovien alojen yritystoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen ESR-ohjelma Luova Suomi –hanke.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007-2013

Kolmanteen toimintalinjaan kuuluvat maaseutuelinkeinojen monipuolistaminen ja kehittäminen maatiloilla ja muissa maaseudun mikroyrityksissä, maaseutumatkailun kehittäminen, maaseudun palveluiden ja kylien kehittäminen, maaseutuperinnön säilyttäminen ja edistäminen sekä koulutus ja tiedotus.

Valtakunnallinen teemapohjaisen kylämatkailun koordinaatiohanke 2009-2011

edesauttaa kylien ja matkailun kehittämisen yhdistämistä, kylämatkailun toimintamallia kehittämällä, tuotekehitystyötä tukemalla, markkinakanavien selvittämällä sekä tiedonvälityksellä ja osaamisen lisäämisellä. Hankkeen tehtävänä on johtaa ja koordinoita kahdentoista pilottikyläksi valitun matkailukylän kehitysprosessia. Hankkeen hallinnoijana Lomalaidun ry.

<http://www.lomalaidun.fi/kylamatkailu>

Kansallisesti ja alueellisesti toteutettavat ohjelmat

Alaohjelma: Leader

Luovat alat ja kulttuuri –verkosto

Luovat alat ja kulttuuri verkosto on yksi KOKO:n seitsemästä verkostosta, johon on tammikuussa 2010 ilmoittautunut 24 aluetta. Verkosto on alueiden välinen toimintafoorumi luovien alojen ja kulttuurialan toimijoille, aluekehittäjille ja elinkeinoelämän edustajille. Se tukee yrittäjien, toimijoiden ja kehittäjien alueellista strategista kehittämistä ja yhteistoimintaa, pyrkii saattamaan luovien alojen kehittämistyön systemaattiseksi ja tavoitteelliseksi sekä vahvistaa asiantuntijuutta ja hanketoimintaa. Lisäksi se kokoaa yrityksiä ja toimijoita klustereihin, luo tavoitteellisia toimintatapoja kansainvälistymispyrkimysten tueksi sekä edistää luovien alojen ja muiden toimialojen välistä strategista yhteyttä.

Lisätietoa: <http://www.tem.fi/index.phtml?s=3171>

Kulttuurireitit ja maisemat – ohjelma

European Institute of Cultural Routes, joka on perustettu Luxembourgiin vuonna 1997, on vastuussa Euroopan neuvoston kulttuurireitit -ohjelman kehittämisestä ja jatkuvuudesta. Ohjelman tavoitteena on lisätä Euroopan kulttuuriperinnön näkyvyyttä asukkaille, vahvistaa eurooppalaista kulttuuriperintöä osana elämänlaatua ja kestävää kehitystä sekä lisätä asukkaiden mahdollisuuksia nauttia kulttuurin eri muodoista vapaa-ajallaan. Kulttuurireittejä on monen maan yhdistäviä, yli maanrajojen kulkevia ja alueellisia. European Cultural Route –titteli voidaan myöntää merkittäville reiteille. Lisätietoa: http://www.culture-routes.lu/php/fo_index.php?lng=en

Koko dokumentti löytyy Lohjan Kylät –sivujen hankealasivuilta.

8) Määritellään nykyisten ja potentiaalisten pienten matkailutoimijoiden ja kylien kehittämistä tekevien koulutustarpeet

Hankkeen aikana kävi selville, että alueen matkailutoimijoille on tehty runsaasti kyselyjä ja koulutustakin on annettu, joten koulutustarpeen kartoittaminen suunnattiin kylätoimijoille. Kyselyn tuloksena nousi kaksi koulutuksen tarvetta: kyläsuunnittelun sekä kaavoituksen oppiminen.

Muita toimia hankkeen aikana:

Pidetty oma tiedostustilaisuus sekä käyty esim. kyläpäällikkötilaisuuksissa kertomasta hankkeesta. Tukiryhmä on kokoontunut kaksi kertaa ja näiltä henkilöiltä on saatu hyvää taustatietoa sekä kehittämisideoita.

Oltu Laurea AMK:n Lähiruokaseminaareissa miettimässä Läntisen Uudenmaan lähiruokan saatavuutta. Samanaikaisesti toinen taho on perustanut Lohjan alueelle lähiruokayhdistyksen Kafferin, jonka toiminta on vielä alussa.

Yhteistyö myös aloitettu alueelle kehittymässä olevan luovien alojen yrittäjäverkoston kanssa.

Varsinkin uudet yhdistysaktiivit ovat ottaneet hankkeen viestin vakavasti vastaan ja innostuneet uudelta toiminnasta.

Hankkeen aikana järjestetty yksi kiertomatka Puumalan seudulle alueen kehittäjille. Mukana 25 osallistujaa. Matkakertomus löytyy hankkeen verkkosivuilta. <http://lakelohja-esiselvityshanke.vuodatus.net/blog/category/Puumalan+matka+14.-15.5.2011>

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Jatkohanke, jossa ollaan yhteydessä alueen harrastajataiteilijoihin ja perustetaan palvelimelle helposti päivitettävä taiteilijasivusto. Sivustolta voivat matkailu- ym. alojen yrittäjät etsiä tilaisuuksiin esiintyjä. Samalla esiintyvät taiteilijat saavat esiintymistilaisuuksia ja –kokemusta.

Jatkohankkeen toinen osa olisi halukkaille alueen yhdistyksille koordinoitava kyläsuunnittelu-palvelu. Monilla kylillä on halukkuutta suunnitella oman kylän tulevaisuutta, mutta tekemisen aloittaminen ja läpivieminen on kuitenkin useille ylitsepääsemätöntä asian monimutkaisuuden takia. Tähän voisi jatkohanke olla apuna ja pitää kylien edustajille koulutustilaisuuksia ja avustaa aloituskokouksien kanssa sekä tukea yhdistyksiä matkan varrella. Yhteistyö kaupungin kanssa voisi olla se että kaupunki tarjoaisi verkkopalvelimeltaan tilaa ja sopivan järjestelmä, johon kyläsuunnitelman saisi kirjata suoraan.

Kyläsuunnitelmassa voisi olla oma erillinen kaupungin toivomuslista, johon kaupungin eri osa-alueet haluaisivat vastauksen. Näin molemmat saisivat tietää toistensa tarpeista ja toiveista. Kaupunki saisi tietää haluamiinsa kohteisiin asukkaiden mielipiteen ja sen saisi helposti omasta intrasta, eikä tarvitsisi selata jokaisen kylän erillistä lehtistä. Toki kyläsuunnitelmista pitäisi saada painoversiotkin jaettavaksi kyläläisille.

Jatkohankkeen edellä olevia kysymyksiä: rahoituksen puute. Omarahoituksen kerääminen sekä väliaikaisrahoituksen saaminen on hankalaa. Yhdistyksellä on ideoita ja toimia omarahoituksen keräämiseksi, mutta se vie aikaa.

Väliaikaisrahoitukseen Lohjan kaupunki, rahoituksen turvaajana, ei ole vielä antanut vihreää valoa tämän kaltaiselle yhteistyölle. Monissa kunnissa ja kaupungeissa on tähän asiaan jo saatu yhdistysten ja hankerahoitusten kannalta positiivisia ratkaisuja.

Toinen hankesuunnitteluun vaikuttava asia on kuntaliitokset, se minkä kokoisena uutena Lohjana tulevaisuudessa toimitaan. Kuntaliitoksen/-sien toteutumisesta saadaan tietoa marraskuussa 2011.

6. Allekirjoittajat ja päiväys

Raportin antanut 28.9.2011

Katja Ranta

hankevetäjä

Pirjo Sjögren

yhdistyksen puheenjohtaja

Heikki Mäkinen

yhdistyksen varapuheenjohtaja